

POSTANOWIENIE

Dnia 10 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel

w sprawie **J. B.**

po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Karnej w dniu 10 grudnia 2015 r.,

1) zażalenia pełnomocnika **J. B.** na zarządzenie Zastępcy Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 7 października 2015 r., (sygn. akt WKK (...)) o odmowie przyjęcia zażalenia pełnomocnika z urzędu **J. B.** na zarządzenie Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 września 2015 r. o odmowie przyjęcia kasacji od wyroku tego sądu z dnia 12 marca 2015 r. (sygn. akt II AKa (...))

oraz

2) zażalenia pełnomocnika z urzędu **J. B.** na zarządzenie Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 września 2015 r. o odmowie przyjęcia kasacji od wyroku tego sądu z dnia 12 marca 2015 r. (sygn. akt II AKa (...))

p o s t a n a w i a:

1) uchylić zarządzenie Zastępcy Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 7 października 2015 r., (sygn. akt WKK (...)) o odmowie przyjęcia zażalenia pełnomocnika z urzędu **J. B. na zarządzenie Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 września 2015 r. o odmowie przyjęcia kasacji od wyroku tego sądu z dnia 12 marca 2015 r. (sygn. akt II AKa (...));**

2) utrzymać w mocy zarządzenie Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 września 2015 r. o odmowie przyjęcia kasacji od wyroku tego sądu z dnia 12 marca 2015 r. (sygn. akt II AKa (...));

3) zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. Z. P., Kancelaria Adwokacka w B. kwotę 738 zł (siedemset trzydzieści osiem złotych), w tym 23% VAT tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu za sporządzenie kasacji.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik J. B., ustanowiony z urzędu, wniósł kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 marca 2015 r. wydanego w sprawie o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne zatrzymanie (sygn. akt II AKa (...)). Zarządzeniem Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 września 2015 r. odmówiono przyjęcia tej kasacji z uwagi na niewniesienie wymaganej opłaty. Pełnomocnik skazanego wniósł zażalenie na to zarządzenie. W zażaleniu podniósł, że zaskarżone zarządzenie zostało wydane z obrazą art. 616 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 554 § 4 k.p.k. przez bezpodstawne uzależnienie przyjęcia kasacji od uiszczenia opłaty w sytuacji, gdy postępowanie o odszkodowanie za niesłuszne zatrzymanie wolne jest od kosztów sądowych. Zarzucił także obrazę art. 624 k.p.k. w zw. z art. 616 k.p.k. polegającą na nieuzasadnionym obciążeniu kosztami sądowymi, w postaci opłaty od kasacji, osoby zwolnionej od kosztów sądowych, wskazując, że wniosek taki oparty jest na „domniemaniu faktycznym”. W zażaleniu tym wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia i przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu.

Zarządzeniem Zastępcy Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 7 października 2015 r. (sygn. akt II AKa (...), WKK (...)) odmówiono przyjęcia zażalenia pełnomocnika z urzędu J. B. na zarządzenie Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 września 2015 r. o odmowie przyjęcia kasacji od wyroku tego sądu z dnia 12 marca

2015 r. (sygn. akt II AKa (...)). Powodem braku przejęcia zażalenia było uchybienie 7-o dniowemu terminowi do jego wniesienia.

Od tego zarządzenia zażalenie wniósł pełnomocnik J. B. zarzucając przedmiotowemu zarządzeniu błąd w ustaleniach faktycznych dotyczących ustalenia upływu 7-o dniowego terminu na wniesienia zażalenia od zarządzenia z dnia 16 września 2015 r.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego zarządzenia i przyjęcie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie pełnomocnika J. B. na zarządzenie Zastępcy Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 7 października 2015 r. (sygn. akt II AKa (...), WKK (...)), którym odmówiono przyjęcia zażalenia pełnomocnika z urzędu J. B. na zarządzenie Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 września 2015 r. o odmowie przyjęcia kasacji od wyroku tego sądu z dnia 12 marca 2015 r. (sygn. akt II AKa (...)) zostało wniesione w dniu 29 września 2015 r. (k. 779). Przedmiotowe zarządzenie zostało doręczone J. B. w dniu 23 września, a jego pełnomocnikowi 21 września (k. 772 i 773). Art. 460 k.p.k. stanowi, że termin zażalenia, gdy ustawa nakazuje doręczenie decyzji procesowej wynosi 7 dni od dnia doręczenia. Niewątpliwie zażalenie wniesione zostało przez pełnomocnika po upływie owego 7-o dniowego terminu.

Należy jednak zauważyć, że z uwagi na treść art. 140 k.p.k. orzeczenia, zarządzenia, zawiadomienia i odpisy, które ustawa nakazuje doręczać stronom, doręcza się również obrońcom, pełnomocnikom i ustawowym przedstawicielom. W praktyce oznacza to często, że z uwagi na wewnętrzną organizację podmiotu świadczącego usługi pocztowe dla sądów oraz inne obiektywne przyczyny (np. brak zastania adresata i konieczność awizowania przesyłki), faktyczny termin doręczenia listu zawierającego odpis orzeczenia może być różny dla poszczególnych adresatów. Ponadto fakt posiadania obrońcy, czy pełnomocnika w osobie adwokata lub radcy prawnego nie odbiera stronie możliwości skutecznego wniesienia samodzielnie zażalenia (z wyłączeniem przypadków tzw. przymusu adwokacko-radcowskiego). Pełnomocnik reprezentuje interesy strony, a nie swoje własne (nie staje się autonomiczną stroną postępowania), co oznacza, że podejmowane przez

niego czynności są zawsze czynione w interesie reprezentowanej strony i w jej sprawie. Stąd nie można uznać, że z uwagi na różne sposoby obliczania początku biegu terminu do wniesienia zażalenia dla każdego z adresatów doręzonego orzeczenia, należałoby w formalistyczny sposób w tym przedmiocie czynić z nich odrębne podmioty. Wszak pełnomocnik składając zażalenie wyraża wolę strony. Zatem jeżeli termin do wniesienia zażalenia dla strony mija w dniu późniejszym niż dla pełnomocnika lub obrońcy, ten ostatni może skutecznie wnieść zażalenie w tym dłuższym terminie. Wynika to nie tylko z zasygnalizowanej wcześniej „jedności” sprawy stojącej u podstaw decyzji procesowej i środka odwoławczego, ale także z faktu, iż dopiero po uzyskaniu orzeczenia i zapoznaniu się z nim strona może podjąć decyzję o wniesieniu środka odwoławczego. W niniejszej sprawie J. B. mógł zrobić to dopiero 2 dni później niż jego pełnomocnik. Ponadto nic nie stoi na przeszkodzie, by w takiej konfiguracji strona uzyskała pomoc od swojego pełnomocnika w sporządzeniu zażalenia lub nawet mu to zleciła. Wtedy nie byłoby żadnych wątpliwości, że termin do wniesienia środka odwoławczego wyznacza czas doręczenia decyzji procesowej stronie.

Dlatego zupełnie nieuzasadnione i sztuczne byłoby twierdzenie, że w konfiguracji faktycznej, z jaką mamy do czynienia w niniejszej sprawie, pełnomocnik miałby krótszy termin do wniesienia zażalenia niż strona, którą reprezentuje. Uznać zatem należy, że pełnomocnik niejako „korzysta” z terminu, jakim dysponuje strona i złożenie przez niego środka odwoławczego w jego ramach jest równoznaczne z wniesieniem go w ustawowym terminie.

Uznając, że zażalenie pełnomocnika J. B. zostało złożone w terminie, należało uchylić zarządzenie o odmowie przyjęcia tego zażalenia, co otworzyło drogę do merytorycznego rozpoznania tego zażalenia.

Powołane w tym zażaleniu zarzuty dotyczące zarządzenia Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 września 2015 r. o odmowie przyjęcia kasacji od wyroku tego sądu z dnia 12 marca 2015 r. (sygn. akt II AKa (...)) okazały się jednak niezasadne. Dokonana przez pełnomocnika skazanego interpretacja przepisu art. 554 § 4 k.p.k. w zakresie, w jakim przepis ten statuuje, że postępowanie sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne zatrzymanie wolne jest od kosztów, jest niepoprawna. Skarżący zdaje się rozumieć,

że chodzi o całe postępowanie, tj. łącznie z etapem kasacyjnym. Zdaniem Sądu Najwyższego przepisy o kasacji mają charakter *leges specialis* w stosunku do przepisów rozdziału 58 k.p.k. i w każdym przypadku wniesienia kasacji (poza zwolnieniami ustawowymi z art. 527 k.p.k.) postępowanie przed Sądem Najwyższym podlega opłacie (tak m.in. w postanowieniu z dnia 9 lipca 1996 r., IV KZ 28/96, OSNKW 1996, nr 9-10, poz. 72).

Tymczasowe zwolnienie od obowiązku wyłożenia kosztów, w tym opłaty od kasacji jest możliwe na podstawie art. 623 k.k., ale zwolnienie takie dokonuje się na wniosek i nie można go domniemywać z samego faktu ustanowienia dla wnioskodawcy pełnomocnika z urzędu celem sporządzenia i wniesienia kasacji. Przekonuje o tym treść art. 616 § 2 k.p.k. oraz art. 618 k.p.k., które to przepisy wyraźnie odróżniają opłaty oraz wydatki Skarbu Państwa z tytułu nieopłaconej przez strony pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokatów lub radców prawnych. Z faktu tymczasowego przejęcia przez Skarb Państwa wydatków związanych z pokryciem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną z urzędu, nie można wnioskować przejęcia przez Skarb Państwa wszystkich innych wydatków lub wszelkich innych kosztów, w tym opłat, o których mowa w art. 616 § 2 pkt. 1 k.p.k. Należy przy tym podkreślić, że w aktach sprawy brak jest orzeczenia o zwolnieniu skazanego od kosztów sądowych, a zwolnienia takiego nie można „domniemywać”.

W tym stanie rzeczy należało orzec jak w sentencji, uwzględniając przy tym zawarty w kasacji wniosek pełnomocnika skazanego wniosek o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej za sporządzenie kasacji.